

School en echtscheiding

Alledaagse begeleiding
binnen een schoolbreed beleid

Angelique van der Pluijm en Margit Grevelt

School en echtscheiding
Alledaagse begeleiding binnen een schoolbreed beleid
Angelique van der Pluijm en Margit Grevelt

www.schoolenechtscheiding.nl

ISBN 978 90 8850 326 9
NUR 840

© 2013 B.V. Uitgeverij SWP Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, Stbl. 351, zoals gewijzigd bij het besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot Uitgeverij SWP (Postbus 257, 1000 AG Amsterdam) te wenden.

Inhoud

Woord van dank	9
Voorwoord	11
Leeswijzer	13
1 Inleiding	15
1.1 Het probleem	15
1.2 De school	16
1.3 Het beleid	17
1.4 De ouders	19
1.5 Conclusie	20
2 Feiten over echtscheiding	21
2.1 Statistisch perspectief: de cijfers	21
2.2 Juridisch perspectief: de echtscheidingsprocedure in vogelvlucht	22
3 Scheiding vanuit sociaal-emotioneel perspectief	33
3.1 Verloop van een scheiding	34
3.2 De scheidingsmelding aan het kind	36
3.3 Gevolgen van een echtscheiding op lange termijn	39
3.4 Betekenis van een echtscheiding voor kinderen	40
3.5 Factoren die de verwerking van een echtscheiding beïnvloeden	45
3.6 Taken voor ouders naar hun kinderen toe	47
3.7 Betekenis van een echtscheiding voor de basisschool	49
4 Omgaan met loyaliteit	51
4.1 De dynamische driehoek	51
4.2 Van dynamische driehoek naar loyaliteitsdriehoek	53
4.3 Loyaliteit onder druk	55
4.4 Overbelaste loyaliteiten	56
4.5 De loyaliteitsdriehoek in de praktijk	58
4.6 Onzichtbare loyaliteit	62
4.7 PAS-syndroom	62

5	Een schoolbreed beleid	65
5.1	Een schoolbrede inventarisatie	65
5.2	Besluitvorming	68
5.3	Werkgroep formeren	70
6	Echtscheiding in de zorgroute	73
6.1	Stap 1 Observeren, signaleren en begrijpen	75
6.2	Stap 2 Het kind begeleiden en ondersteunen	75
6.3	Stap 3 Overleg met collega's	76
6.4	Stap 4 Aanmelden leerling bij het zorgteam	78
6.5	Stap 5 Escaleren buiten de school: zorgadviesteam (ZAT)	79
6.6	Stap 6 Evalueren en nazorg	80
6.7	Hulpprogramma's	80
6.8	Doorgaande zorglijn	82
7	Alledaagse begeleiding	83
7.1	Observeren en signaleren bij echtscheiding	83
7.2	Begrijpen van signalen, problemen of gedrag	89
7.3	Handelen: het kind begeleiden en ondersteunen in alledaagse situaties	94
7.4	Samenwerken met andere disciplines: zorgteam en zorgadviesteam	102
8	Gesprekken met kinderen	103
8.1	Houdingsaspecten	103
8.2	Gespreksvormen	104
8.3	Algemene aspecten en communicatievoorwaarden	108
8.4	Loyaliteit tijdens een gesprek	108
8.5	Inhoud van het gesprek: welke vragen gaat u stellen?	109
9	Omgaan met ouders	117
9.1	De basis: ouderbetrokkenheid stimuleren	117
9.2	In gesprek met ouders	121
9.3	Aandachtspunten bij gesprekken met ouders	124
9.4	Inhoud van het gesprek: welke vragen gaat u stellen?	126
10	Echtscheiding in schoolplan en schoolgids	133
10.1	Echtscheiding in het schoolplan	133
10.2	Echtscheiding in de schoolgids	134
10.3	Ouderbetrokkenheid in schoolplan en schoolgids	135

11	Protocol echtscheiding	137
11.1	Inleiding	138
11.2	Een schoolbreed beleid voor echtscheiding	140
11.3	Beleid voor echtscheiding opnemen in schoolplan en schoolgids	141
11.4	Professionaliseren van leerkrachten	142
11.5	Echtscheiding in de zorgroute	142
11.6	Alledaagse begeleiding	145
11.7	Gesprekken met kinderen	145
11.8	Omgaan met ouders	147
11.9	Hulpprogramma echtscheiding	148
11.10	Doorgaande zorglijn naar voortgezet onderwijs	149
11.11	Evaluatie van het beleid echtscheiding	149
12	Implementatie	151
12.1	Kennis opdoen over 'Omgaan met echtscheiding op school'	151
12.2	Startpunt bepalen	151
12.3	Doelen formuleren voor de korte en lange termijn	152
12.4	Training	152
12.5	Een hulpprogramma invoeren	152
12.6	Het beleid communiceren	153
12.7	Aan de slag	154
12.8	Evalueren en bijstellen	154
	Over de auteurs	155
	Literatuur	157
	Bijlagen	161
Bijlage 2.1	informatieverstrekking	162
Bijlage 2.2	Wat moet u weten over informatieverstrekking aan ouders?	163
Bijlage 5.1	Groepsinventarisatie echtscheiding	164
Bijlage 5.2	Schoolbrede inventarisatie echtscheiding	165
Bijlage 7.1	Risicomodel echtscheiding	166
Bijlage 9.1	Vragenlijst naar aanleiding van de scheidingsmelding	168
Bijlage 9.2	Wederzijdse verwachtingen school en ouders	171
Bijlage 12.1	Voorbeeldtekst nieuwsbrief, website	173